

A Fischer Család Az 1920-As Években

Ez a fénykép is Nyíregyházán készült 1925 körül. Balról jobbra a testvéreim: Joli, mellette Fancsi. Apám és anyám között én ülök. Anyám mellett Imre, a felső sorban jobbról Frida, Annus és Jenő. Érdekes, ahogy nőtem, a legjobban Annus nővéremre hasonlítottam. Mikor voltam nála Vásárosnaményben, az utcán megszólítottak, hogy nem a Kleinnének a testvére? Mert pont úgy néz ki. És volt egy régi fényképem Annusról, azon tizenhat éves lehetett, teljesen úgy néztem ki én is annyi idősen, mint ő. Amikor Annus férjhez ment, menyasszonyként kiküldték a temetőbe az édesanyja sírjához? Akkor mondták meg neki, hogy nem anyánk szülte. Annus két éves volt, amikor meghalt az édesanyja, és felnőttként tudta meg, hogy anyánk nem az ő szülőanyja. De el se tudta képzelni, hogy más anyja, más testvérei lehetnének. A testvéreim közül Annus volt a legidősebb, ő 1907-ben született. Három évvel fiatalabb volt nála Jenő, aki 1910-ben született, Frida egy évvel később, 1911-ben érkezett a családba, őt követte 1912-ben Fanni, majd Jolán 1915-ben. Imre az első világháború végén, 1918-ban született, én pedig 1921-ben. Egy családi házban éltünk Nyíregyházán. Pest környékén talán a sváb házak olyanok, hosszú, keskeny épület, L-alakban is volt egy része hátul, nagy udvar és nagy kert. Pincénk nem volt, hanem egy nagy verem, amiben a krumplit tartottuk, a zöldséget a spájzban tároltuk úgy, hogy homokba tettük, csak a teteje maradt kint. A tojást kukoricába meg árpába ágyasztuk, voltak szakajtókosaraink, abba tettük. Mindig legalább egy-két szakajtó kosarunk volt tele tojással. Télre így készültünk. Kenyeret úgy sütöttünk, hogy otthon dagasztottuk a tésztát, amit elvittünk a pékhez minden héten. Három kocsikerék nagyságú kenyér készült mindig. Általában pénteken süttettük a kenyeret, és az otthon dagasztott és font kalácsot is odavittük. Ezért a lányok közül mindenki megtanult dagasztani. Akkoriban a bevásárlás is úgy történt, hogy elmentünk a fűszereshez, föladtuk a kívánságlistát, ami úgy kezdődött: húsz kiló kenyérliszt, abból hat vagy hét kiló a félbarna, a többi fehér. Ebből készült a kenyér meg a kalács. Azonkívül az anyám hétvégére mindig süttött süteményeket is. A tésztát mindig maga gyúrta, nagyon ügyes háziasszony volt. Sokszor kikaptam, mert nekem a tészta nem volt kerek soha -- ma sem tudok szépen nyújtani --, és ez akkor nagy szégyen volt. Néha előfordult, hogy anyánk libát tömött, de ez nem volt általános. Otthon termett nyárra egy kis zöldbab, egy kis kukorica, friss zöldség. És az apám imádta a virágot, ezért tele volt

a kert virágokkal. Sokszor megyek és keresem azokat a virágokat, amik a kedvencei voltak, mint például a verbéna. A vízzel nagyon sok problémánk volt. Az udvaron ugyan volt egy kútunk, de a szikes talaj miatt nem volt iható a víz, csak ruhaöblítésre vagy a zöldség, gyümölcs mosására használhattuk. Nem lehetett főzni vele, abba szappant nem lehetett tenni, mert összetúrósodott. A vizet elég messziről kupákkal, kannákkal hordtuk. Gyerekek voltunk, és le kellett zárni a kannát, hogy ne lötyögjön ki, mire hazaérünk. Mosni esővizet gyűjtöttünk, vagy vizet hordtunk ahhoz is. Bizonyos időközönként a mosáshoz jött egy mosónő. De mindegyikünknek kellett segíteni, a ruhát is főztük, és télen a padláson teregettünk. Csak nagymosásra vagy nagytakarításra volt anyámnak felnőtt segítsége, mert egyébként ott voltunk mi, lányok, akik dolgoztunk. A legtöbb könyvet, amit otthon olvastam, a könyvtárból kölcsönöztem. Eleinte esténként nem volt villanyunk, csak később került be a házba. Petróleumlámpa mellett olvastunk, de többször sakkoztunk inkább, mert apám imádott sakkozni, és ezért gyerekkorban megtanultam én is. Szegény, mindig mondta: ne kapkodj, gondold meg, hogyan lépsz, mert az életben is olyan leszel, mint a sakkban, ha elkapkodsز valamit. Drága apám, olyan különleges ember volt. Apa, barát, bizalmas, minden együtt, ami tényleg ritka, és mindemellett humora is volt. Amikor már itt éltem Pesten, vettem egy magas sarkú cipőt, egy csinos kulikabátot, ami akkoriban nagyon divatosnak számított, és egy nagy tollas kalapot. Hazalátogattam Nyíregyházára, s elmentem vele sétálni ebben a divatos öltözetben, s jött a régi tanárom, Sztraky Henrik -- aki a nővéremet is tanította, meg az utána következő generációkat is --, és kezit csókolomot köszönt nekem. Apám elnevette magát, és azt mondta: tudod, ugye, hogy ez nem neked szólt, hanem a ruhádnak, a cipődnek meg a kalapodnak.